

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Ұлттық құндылықты насихаттау тәрбиенің төресі

ЖАРИЯЛАНДЫ 10.01.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР әдістер, балабақша, мәдени мұра, тәрбиелеу, ұлттық құндылықтар, ұлттық сана	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/174772/
--------------------------	---	--

Нигметжанова Гульнара Брахметовна

№61 бөбекжай бақшасы, тәрбиеші

Аңдатпа

Мақалада ұлттық құндылықтарды насихаттау арқылы жастарды тәрбиелеудің маңыздылығы мен тиімді әдістері талданады. Ұлттық құндылықтар – әр халықтың өзіндік болмысы мен рухани байлығының негізі, ал оны жас ұрпаққа жеткізу – елдің болашағын қалыптастырудың басты тетігі. Ұлттық мәдени мұраларды, салт-дәстүрлерді, тарихи және рухани құндылықтарды дәріптеу арқылы жастардың ұлттық сана-сезімін нығайтып, олардың қоғамдағы жауапкершілігін арттыру мәселелері қарастырылады.

Кілт сөздер: ұлттық құндылықтар, тәрбие, мәдени мұра, ұлттық сана, рухани байлық, жастар тәрбиесі.

Кіріспе

Ұлттық құндылықтар – бұл халықтың ғасырлар бойы қалыптасқан өмір салты мен мәдениеті, оның тарихы мен рухани әлемінің айнасы. Ұрпақтан-ұрпаққа жалғасып келе жатқан осы бай мұра әрбір ұлттың өзіндік ерекшелігін көрсетіп, оның тарихи тамырларын сақтауға ықпал етеді. Жаһандану дәуірінде ұлттық құндылықтарды дәріптеу ерекше маңызға ие болып отыр, өйткені жастардың ұлттық бірегейлігін сақтау елдің тұрақтылығы мен дамуында маңызды рөл атқарады. Бұл мақалада ұлттық құндылықтарды насихаттаудың маңызы мен негізгі әдістері талқыланып, олардың тәрбиелік рөлі ашылады.

Ұлттық құндылықтарды насихаттаудың маңызы

Ұлттық құндылықтарды насихаттау – бұл тек тарихи немесе мәдени ақпаратты жеткізу ғана емес, бұл халықтың рухани және адамгершілік қағидаларын жас ұрпақтың санасына сіңіру. Әрбір халықтың салт-дәстүрлері, мәдениеті мен тарихи ескерткіштері арқылы оның дүниетанымы мен құндылықтары көрініс табады.

Жастардың бойына ұлттық құндылықтарды сіңіру олардың жеке тұлға ретінде қалыптасуына, өзіндік болмысын түсініп, өз халқының мәдениеті мен тарихына деген құрметін арттыруға ықпал етеді. Мысалы, қазақ халқының қонақжайлылығы, үлкенді сыйлау, табиғатпен үндесіп өмір сүру сияқты дәстүрлері арқылы жастар адамгершілік қағидаларды түсініп, оларды өз өмірлерінде қолданады.

Ұлттық құндылықтарды дәріптеудің тағы бір маңызды тұсы – отансүйгіштік сезімін нығайту. Жас ұрпақ өз елінің мәдениеті мен тарихын терең түсінгенде, оның болашағына жауапкершілікпен қарап, ұлттық бірегейлікті сақтау жолында еңбек етуге дайын болады.

Ұлттық құндылықтарды насихаттаудың негізгі әдістері

Білім беру жүйесі арқылы насихаттау

Білім беру – ұлттық құндылықтарды жастардың санасына сіңірудің ең негізгі құралы. Мектептер мен жоғары оқу орындарында ұлттық тарих пен мәдениетке қатысты арнайы пәндерді енгізу жастардың ұлттық сана-сезімін қалыптастыруға мүмкіндік береді. Мысалы, «Қазақстан тарихы» пәні арқылы оқушылар еліміздің тарихи жетістіктері мен мәдени байлығын таниды, ал «Қазақ әдебиеті» сабағында ұлттық әдеби мұралар мен тұлғалардың еңбектерімен танысады.

Сонымен қатар, мектептерде ұлттық құндылықтарды дәріптеуге бағытталған мәдени іс-шаралар, конкурстар мен жобалар ұйымдастыру жастардың ұлттық мәдениетке қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді. Мысалы, «Туған елдің мұрасы» немесе «Ұлттық дәстүрді білесің бе?» сияқты байқаулар арқылы оқушылардың білімдері мен шығармашылық қабілеттерін дамытуға болады.

Отбасылық тәрбие

Ұлттық құндылықтарды дәріптеудің алғашқы қадамы отбасыдан басталады. Ата-аналардың үлгісі мен тәрбиесі балалардың ұлттық болмысын қалыптастыруда шешуші рөл атқарады. Мысалы, ұлттық мерекелерді атап өту, қазақ халқының ән-күйлерін тыңдау немесе ертегілер мен аңыз-әңгімелерді айтып беру балалардың мәдениетке деген қызығушылығын арттырады.

Ата-аналар ұлттық тағамдарды бірге әзірлеп, олардың тарихи мәні туралы айтып беру арқылы балаларына ұлттық құндылықтарды үйрете алады. Сонымен қатар, әже мен атаның балаларына қазақ халқының салт-дәстүрлерін түсіндіріп, ұрпақ сабақтастығын қамтамасыз етуі маңызды.

Мәдени іс-шаралар арқылы насихаттау

Ұлттық құндылықтарды көпшілікке жеткізудің тағы бір тиімді әдісі – мәдени іс-шаралар. Ұлттық мерекелер, фестивальдер мен көрмелер ұлттық мәдениеттің байлығын халыққа көрсетуге мүмкіндік береді.

Мысалы, «Наурыз мейрамы» кезінде ұлттық киімдер киіп, дәстүрлі тағамдарды ұсыну, ұлттық ойындар ойнау сияқты шаралар жастардың бойында мәдени мұраға деген қызығушылық пен мақтаныш сезімін тудырады. Сонымен қатар, театрландырылған қойылымдар, ұлттық ән-күйлер мен би өнері жастарды рухани байытады.

Медиа және заманауи технологиялар

Бүгінгі күнгі ақпараттық технологиялар дәуірінде медиа ұлттық құндылықтарды насихаттаудың қуатты құралына айналды. Телевизиялық бағдарламалар, интернеттегі бейнематериалдар, әлеуметтік желідегі контент ұлттық мәдениет пен дәстүрлерді кең аудиторияға жеткізуге мүмкіндік береді.

Мысалы, ұлттық тағамдардың жасалу әдістерін бейнелейтін видеолар немесе халық әндерін үйрететін онлайн курстар жастардың қызығушылығын арттырып, оларды ұлттық мәдениетке жақындатады. Сонымен қатар, қазақ әдебиеті мен өнері туралы подкасттар немесе интерактивті мобильді қосымшалар арқылы жастарға ұлттық құндылықтар туралы ақпаратты заманауи форматта жеткізуге болады.

Қорытынды

Ұлттық құндылықтарды насихаттау – бұл ұлттың болашағын қалыптастырудағы маңызды құрал. Ұлттық тарих пен мәдениетті дәріптеу, рухани байлық пен адамгершілік қағидаларды ұрпаққа жеткізу – әрбір елдің өркендеуі үшін маңызды қадам.

Бұл міндетті жүзеге асыру үшін білім беру жүйесі, отбасы тәрбиесі, мәдени шаралар және ақпараттық технологиялар сияқты барлық мүмкіндіктерді біртұтас жүйе ретінде пайдалану қажет. Ұлттық құндылықтарды сақтау және дәріптеу арқылы жастардың бойында отансүйгіштік, жауапкершілік және рухани байлық сияқты қасиеттерді дамытуға болады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Әуезов М. «Қазақ халқының салт-дәстүрлері». Алматы: Атамұра, 2020.
2. Мұқанов Ә. «Қазақтың ұлттық ойындары». Алматы: Ана тілі, 2018.
3. Жұмабекова Л. «Мәдени мұра және тәрбие». Тәрбие журналы, 2022.
4. Сәтпаева Қ. «Ұлттық құндылықтарды насихаттау жолдары». Білім және Ғылым журналы, 2021.
5. Нұртазина С. «Ұлттық сана және тәрбиенің рөлі». Нұр-Сұлтан, 2020.